

Nâng cao chất lượng giảng dạy các môn Lý luận chính trị trong bối cảnh chuyển đổi số ở các cơ sở giáo dục

Trần Thị Lan*

*ThS. Trường Cao đẳng Công Thương Thành phố Hồ Chí Minh

Received: 16/08/2024; Accepted: 22/08/2024; Published: 27/08/2024

Abstract: Teaching political theory subjects is one of the tasks that plays a very important role in the revolutionary cause. With the desire to soon bring the Resolution of the 13th National Congress of the Party into life, in which the key tasks during the 13th Congress term are: Continuing to promote Party building and rectification, building a socialist rule-of-law state and a comprehensive, clean and strong political system. Building a contingent of party members and cadres at all levels, especially at the strategic level, with leaders who have sufficient qualities, capacity, prestige, and are up to the task. Therefore, the requirement in the current digital transformation period is to innovate and improve the quality of teaching and learning political theory subjects, which is also one of the important tasks of Party building work.

Keywords: Teaching quality, digital transformation, education, ...

1. Đặt vấn đề

Hiện nay, các học viện, trường đại học, cao đẳng ở Việt Nam, việc giảng dạy và bồi dưỡng các môn lý luận chính trị được xem là hoạt động truyền bá, lĩnh hội, vận dụng sáng tạo tri thức từ những nguyên lý, lý luận của chủ nghĩa Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam. Các môn lý luận chính trị là những khoa học đặc biệt, chứa đựng một khối lượng kiến thức rất rộng, vừa mang tính khoa học, vừa mang tính giai cấp với lập trường tư tưởng rõ ràng. Theo quan điểm giáo dục mới, để phát huy năng lực người học, việc truyền đạt kiến thức môn lý luận chính trị của giảng viên không phải là việc áp đặt buộc người học xem đó là chân lý bất biến và có sẵn mà phải gọi mở để người học tự rút ra chân lý kết hợp tính sáng tạo tư duy của chính bản thân mình¹.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Tầm quan trọng của việc giáo dục lý luận chính trị hiện nay

Các môn lý luận chính trị trong các trường đại học, cao đẳng góp phần giáo dục, tuyên truyền nền tảng tư tưởng của Đảng, xây dựng bản lĩnh, ý chí, niềm tin vào chế độ xã hội chủ nghĩa. Lý luận chính trị là tên gọi chung của các môn khoa học thuộc nền tảng tư tưởng của Đảng, bao gồm các môn lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam. Giảng dạy lý luận chính trị ở các trường đại học, cao đẳng giữ vai trò rất quan trọng trong việc tuyên truyền chủ nghĩa Mác

- Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; xây dựng, bồi đắp nền tảng tư tưởng, tinh thần, hình thành phẩm chất, nhân cách, đạo đức cách mạng cho các thế hệ sinh viên, góp phần quyết định chất lượng giáo dục và đào tạo của các trường đại học.

C.Mác từng khẳng định: “Vấn đề tìm hiểu xem tư duy của con người có thể đạt tới chân lý khách quan không, hoàn toàn không phải là một vấn đề lý luận mà là một vấn đề thực tiễn. Chính trong thực tiễn mà con người phải chứng minh chân lý”². Đánh giá vai trò và ý nghĩa to lớn của lý luận chính trị, V.I.Lênin nhấn mạnh: “Không có lý luận cách mạng thì cũng không thể có phong trào cách mạng”³. Chủ tịch Hồ Chí Minh nêu rõ: “Lý luận phải liên hệ với thực tế. Thống nhất giữa lý luận và thực tiễn là một nguyên tắc căn bản của chủ nghĩa Mác - Lênin. Thực tiễn không có lý luận hướng dẫn thì thành thực tiễn mù quáng. Lý luận mà không liên hệ với thực tế là lý luận suông”⁴, đó là thứ lý thuyết xa rời thực tiễn và không giúp ích gì cho cuộc sống. Thời gian qua, giảng viên lý luận chính trị ở các trường đại học, cao đẳng ở Việt Nam đã có nhận thức đúng đắn vị trí, vai trò của môn học, đã thường xuyên tìm các giải pháp nâng cao chất lượng môn học, đặc biệt chú trọng việc cụ thể hóa lý luận, đã gắn lý luận với thực tiễn, làm cho chất lượng các môn lý luận được giữ vững và nâng cao, nhiều bài giảng hay thu hút được sự quan tâm, chú ý, tích cực học tập của người học.

1 Nguyễn Đình Phúc Cường, *Nâng cao chất lượng giảng dạy, bồi dưỡng lý luận chính trị trong các học viện, trường đại học, cao đẳng*, Tạp chí Quản lý Nhà nước, tháng 7 năm 2021.

2 C.Mác và Ph.Ăngghen, *Toàn tập*, tập 3, Nxb CTQG, H.1995, tr.9-10.

3 V.I.Lênin, *Toàn tập*, tập 33, Nxb CTQG, H.2005, tr.95.

4 Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 11, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr.94-97.

Học tập lý luận chính trị còn góp phần nâng cao nhận thức về chủ nghĩa xã hội và phản bác lại những luận điệu xuyên tạc của các thế lực thù địch. Mới đây trong Tác phẩm “Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam” của GS.TS. Nguyễn Phú Trọng có ý nghĩa phương pháp luận to lớn trong cuộc đấu tranh phòng, chống quan điểm sai trái, thù địch hiện nay: Góp phần giữ vững niềm tin, kiên định mục tiêu, con đường đi lên chủ nghĩa xã hội do Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo.

Đại hội XIII của Đảng tiếp tục khẳng định vị trí, vai trò quan trọng của giáo dục, đào tạo nói chung và giáo dục lý luận chính trị nói riêng, yêu cầu phải “*Xây dựng đồng bộ thể chế, chính sách để thực hiện có hiệu quả chủ trương giáo dục và đào tạo cùng với khoa học và công nghệ là quốc sách hàng đầu, là động lực then chốt để phát triển đất nước*”⁵. Trước đây chỉ đề cập phương hướng chung: “*giáo dục là quốc sách hàng đầu*”. Văn kiện lần này yêu cầu xác định rõ mục tiêu của giáo dục và đào tạo trong giai đoạn tới, nhằm xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện, có sức khỏe, năng lực, trình độ, có ý thức, trách nhiệm cao đối với bản thân, gia đình, xã hội và Tổ quốc và “*Chú trọng giáo dục phẩm chất, năng lực sáng tạo và các giá trị cốt lõi, nhất là giáo dục tinh thần yêu nước, tự hào, tự tôn dân tộc, khơi dậy khát vọng phát triển, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc*”⁶.

2.2. Chuyển đổi số trong giáo dục ở Việt Nam hiện nay

2.2.1. Một số vấn đề về chuyển đổi số trong giáo dục

Chuyển đổi số có vai trò vô cùng quan trọng trong việc nâng cao chất lượng giảng dạy, nhất là với các trường ở vùng sâu vùng xa, giúp các em tiếp cận được với kiến thức một cách hiệu quả hơn. Bên cạnh đó, trước tình hình diễn biến phức tạp của dịch bệnh, ngành giáo dục cần phải đẩy mạnh hơn nữa quá trình ứng dụng của các nền tảng dạy học trực tuyến để đảm bảo tiến trình giảng dạy cũng nâng cao năng lực cạnh tranh của đất nước.

Chuyển đổi số là quá trình sử dụng công nghệ để thay đổi các mô hình kinh doanh nhằm tạo ra các giá trị mới và tăng doanh thu. Khi ứng dụng vào lĩnh vực giáo dục, chuyển đổi số lúc này được định nghĩa là việc “phát triển các phần mềm dạy học online sử dụng triệt để công nghệ vào công tác quản lý, số hóa bài giảng và xây dựng các tài nguyên khác cho lớp

học”. Dựa trên thông tư chính của Bộ giáo dục và đào tạo, chúng ta có thể khẳng định rằng công tác chuyển đổi số trong giáo dục tập trung vào hai nội dung chính, đó là chuyển đổi số trong quản lý và chuyển đổi số trong dạy học.

Cơ hội tiếp cận kỹ thuật số đồng đều trong học tập là việc tất cả học sinh các cấp ở bất kể khu vực đều có cơ hội tiếp cận cơ sở dữ liệu, tài nguyên học tập như nhau. Bên cạnh đó, với sự hỗ trợ của công nghệ, các em hoàn toàn có thể truy cập các nội dung học tập ở bất kể khoảng cách hay không gian địa lý thông qua kết nối mạng internet. Quá trình học tập lúc này không chỉ dừng lại ở giảng đường hay thư viện nữa.

2.2.2. Lợi ích của chuyển đổi số trong giáo dục

Chuyển đổi số có tác động không nhỏ đến việc hình thành các mô-đun trong học tập một cách nhanh chóng và dễ dàng. Các đơn vị giáo dục trên cả nước có thể sử dụng lại mô-đun học tập của các tổ chức giáo dục đi trước đã từng áp dụng hoặc cải tiến chúng để phù hợp hơn với lộ trình học tập của học sinh, sinh viên. Nhờ các mô-đun này mà những nhà phát triển nội dung giáo dục có thể tạo ra các tài liệu giảng dạy hiệu quả. Đặc biệt các kết quả áp dụng còn giúp nhà trường quản lý, đo lường được chất lượng học tập của học sinh, sinh viên. Dù sử dụng bất kỳ phương pháp học tập hay tạo ra những đổi mới nào trong nền giáo dục, thì mục đích duy nhất mà các nhà phát triển hướng tới là nâng cao chất lượng giảng dạy, lấy học sinh, sinh viên là trung tâm.

Một trong những tác động tích cực của chuyển đổi số đối với lĩnh vực giáo dục là mang đến một phương pháp thực tế hơn để theo dõi kết quả học tập và các thành tích của học sinh, sinh viên. Với việc lưu lại thông tin về kết quả làm việc của học sinh, sinh viên, công nghệ đóng vai trò quan trọng cho phép giáo viên và phụ huynh theo dõi sự tiến bộ của con em mình. Chẳng hạn, giáo viên và phụ huynh có thể so sánh sự khác biệt về kết quả học tập, làm việc thực tế của các học sinh, sinh viên qua từng thời điểm với những dữ liệu được hệ thống kỹ thuật số ghi chép được, từ đó có cái nhìn chi tiết hơn về những học sinh, sinh viên nào đã gặt hái được thành công và những em nào cần sự quan tâm, chú ý hơn từ thầy cô, cha mẹ.

Học tập trên các nền tảng kỹ thuật số buộc người dạy và người học phải có sự cộng tác. Các giáo viên có thể tạo và quản lý các nhóm học sinh, sinh viên trên các nền tảng học tập trực tuyến. Việc cùng hợp tác nghiên cứu, viết các bài báo khoa học hay các bài thuyết trình trở nên dễ dàng hơn với sự hỗ trợ

5. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập I, NXB CTQGST, H. 2021, tr. 136

6. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập I, NXB CTQGST, H. 2021, tr. 136

của các nền tảng sáng tạo, cộng tác trực tuyến như Google Docs, Twiddla, Edmodo, v.v... Những công cụ tương tác này hiện đã được ứng dụng và sử dụng tại nhiều trường. Các nhà trường cần đưa vào chương trình học những nội dung có tiềm năng hoặc đang là xu hướng phát triển của công nghệ thế giới.

2.3. Giải pháp nâng cao chất lượng giảng dạy các môn lý luận chính trị trong bối cảnh chuyển đổi số giáo dục ở Việt Nam

Một là, Nâng cao vai trò nhận thức của giảng viên. Đội ngũ giảng viên cần có nhận thức sâu sắc về việc thường xuyên phải đổi mới, nâng cao chất lượng giảng dạy các môn lý luận chính trị theo hướng tăng tính thực tiễn trong từng nội dung bài giảng, xác định đây là nhiệm vụ, việc làm thường xuyên, liên tục. Nhà trường cần quan tâm và xác định rõ chủ trương, biện pháp nâng cao chất lượng giảng dạy, học tập các môn lý luận chính trị, tăng tính thực tiễn trong giảng dạy các môn học này.

Hai là, Xác định rõ mục tiêu, yêu cầu trong giảng dạy. Giảng viên cần hướng tới xây dựng ở sinh viên những nội dung thế giới quan khoa học, phương pháp luận biện chứng, có nhận thức sâu sắc về đường lối, quan điểm của Đảng, Nhà nước, tránh sai lầm, mất phương hướng, góp phần hiện thực hóa các quan điểm, đường lối, chính sách trong thực tiễn. Giảng viên lý luận chính trị cần dựa vào chức năng, nhiệm vụ, đối tượng sinh viên, ngành đào tạo để biên soạn giáo án, bài giảng cho phù hợp.

Ba là, Giảng viên cần có sự liên hệ để tìm hiểu và nắm được cụ thể đối tượng của lớp học, cơ sở vật chất, thiết bị phục vụ giảng dạy. Trên cơ sở đó, chủ động có kế hoạch cho từng bài giảng, tiết giảng sẽ sử dụng những phương pháp nào, thiết bị gì cho phù hợp. Đổi mới phương pháp giảng dạy phụ thuộc vào bản thân mỗi giảng viên, nhất là trong giai đoạn hiện nay, mỗi giảng viên phải chủ động tìm tòi, đổi mới phương pháp giảng dạy, nâng cao chất lượng, hiệu quả.

Bốn là, Sử dụng linh hoạt các hình thức, phương tiện giảng dạy phù hợp. Trong bối cảnh chuyển đổi số trong giáo dục, phương pháp giảng dạy các môn lý luận chính trị vừa phải quán triệt phương châm “lấy người học làm trung tâm”, cũng cần được đổi mới theo hướng hiện đại, sáng tạo, phát huy tối đa tính sáng tạo, tính tích cực của người học, gắn lý thuyết với thực hành, lấy thực hành làm chính; tích cực bồi dưỡng, rèn luyện kỹ năng hoạt động thực tiễn và phương pháp tư duy sáng tạo, độc lập của sinh viên.

Năm là, Coi trọng và tăng cường thực hiện thảo luận đối với học viên. Thông qua thảo luận, học

viên có điều kiện trực tiếp trao đổi, đưa ra những chính kiến của mình cả về lý luận và thực tiễn; cả những vấn đề đúng và chưa đúng... Giảng viên kiểm nghiệm được học viên đã nắm được bài giảng đến mức độ nào; phương pháp giảng dạy của giảng viên đã đạt được hiệu quả hay không? Kiến thức của giảng viên còn có chỗ nào chưa thật vững để tự mình điều chỉnh, bổ sung.

3. Kết luận

Qua thực tế cho thấy trong bối cảnh chuyển đổi số giáo dục hiện nay cần phải đổi mới không ngừng việc giảng dạy các môn lý luận chính trị; nội dung, chương trình các môn lý luận chính trị cần được vận dụng giảng dạy có tính thiết thực, hiện đại, mang tính thực tiễn cao, có khả năng lý giải được được một cách khoa học những vấn đề cuộc sống đang đặt ra, vừa đảm bảo bám sát những nội dung cơ bản quan trọng trong giáo trình, vừa ngắn gọn, không trùng lặp. Nội dung bài học không nên quá nhiều lý thuyết, mà các bài giảng cần súc tích, cô đọng những nguyên lý cơ bản, những kiến thức tinh hoa. Song song, cần kết hợp những phương tiện, kỹ thuật, hình thức giảng dạy cho phù hợp, gần gũi thực tế, điển hình, có giá trị thực tiễn cao, phù hợp với kỹ nguyên chuyển đổi số của thời đại.

Tài liệu tham khảo

1. C.Mác và Ph.Ăngghen, *Toàn tập*, tập 3, Nxb CTQG, H.1995, tr.9-10.
2. V.I.Lênin, *Toàn tập*, tập 33, Nxb CTQG, H.2005, tr.95.
3. Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 11, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr.94-97.
4. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I, Nxb CTQG-ST, H.2021, tr.82.
5. Nguyễn Đình Phúc Cường, *Nâng cao chất lượng giảng dạy, bồi dưỡng lý luận chính trị trong các học viện, trường đại học, cao đẳng*, Tạp chí Quản lý Nhà nước, tháng 7 năm 2021.
6. Đoàn Nam Chung, *Tăng tính thực tiễn trong giảng dạy lý luận chính trị ở các trường đại học hiện nay*, Tạp chí Tổ chức Nhà nước, tháng 5 năm 2022.
7. Nguyễn Văn Đạo, *Tác phẩm “Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về CNXH và con đường đi lên CNXH ở Việt Nam” của TBT Nguyễn Phú Trọng với cuộc đấu tranh phân bác các quan điểm sai trái, thù địch hiện nay”*, Kỷ yếu Tọa đàm khoa học: Giá trị tác phẩm “Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về CNXH và con đường đi lên CNXH ở Việt Nam” của Tổng bí thư Nguyễn Phú Trọng”, tr.818-820.